

Forfatter: Goldschmidt, M. A.

Titel: Udrag fra Arvingen

Citation: Goldschmidt, M. A.: "Arvingen", i Goldschmidt, M. A.: *Arvingen*, udg. af Johnny Kondrup , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1988, s. 136. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-goldschmidt01-shoot-idm140700592819968/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Arvingen

mer i et Blik, der saae sig om i Salonen efter Befrielse, Befrielse fra Pynten og de aandrige Samtaler. Det var, som om de vilde sige: »Ak, hvorfor tale I om alle disse Ting, der kun ere Indledning til det eneste Væsenlige? Hvorfor tale I Allesammen ikke et Ord om Kjærlighed, som I dog Allesammen tænke paa? Fortæl mig om, hvordan I have elsket, levet og lidt, det er dog det Eneste.« Jeg tænker ikke paa de Damer, der have sat sig til Opgave at ind- og afsætte Dynastier, og hvis Saloner kun nødig aabnes uden for deres politiske Venner eller for Eventyrere. I det egenlige Salonliv erstattes den romerske Dame af den fremmede Dame, og ingen anden Stad frembyder et saadant Blomsterparterre samlet fra alle Verdens Dele: Engelske, franske, tyske, italienske, russiske, polske, ungarske, græske, nord- og sydamerikanske o.s.v. Kunstnere benytte sig rigelig af Lærligheden, som her gives dem til at see den store Verden, til at modtage det Befrugtende, som ligger i det store Selskabsliv; thi selv om man ikke faaer Ideer af nogen Enkelt, saa vækkes, idetmindste i nogen Tid, Ens Ideer ved Synet af de Mange og Betydelige og række sig op for at svare til Verdens store Maalestok. Jeg troer, dette gjælder om alle Kunstnere med Undtagelse af de nordiske og især de danske. De nordiske Kunstnere leve saa afsluttet indbyrdes som mulig. De klynge sig gemytlig til Hjemmet, dets Aviser og alle dets Interesser af almindelig eller privat Art. De synes at være bange for at skulle voxe bort fra det Gemytlig og det Smaa hjemme. De troe, at Kunstnæring er nok til at blive Kunstner, eller de ville ikke tage anden Næring end den, som kan hjælpe til at frembringe, hvad der kan finde Marked hos Familierne hjemme. Tildels kommer vel ogsaa Afsluttedheden af, at de færreste af dem have lært noget andet fremmed Sprog end lidt Tydsk, og det ville de ikke tale. For de fleste af dem bestaaer Romerreisen ikkana i, at de have flyttet deres Atelier fra Kjøbenhavn til Rom. At de ere komne til en Verdensstad for at tage Del i Verden, og at de kunne gjøre det uden at lide Skade paa Sjælen, synes de ikke at ville indrømme; men saa kan det heller ikke indrømmes, at de behøve at reise udenlands. En Undtagelse dannede en lille Kreds, der havde sagt sig fra den store Verden, men ogsaa fra den lille Verden, fra alle Interesser, der ikke vare rent kunstnerske eller poctiske, og som kun syntes at leve for Lyksaligheden, der er i at indsaage Roms Luft og Solskin.

Hverken Kunst eller Natur eller Selskab er imidlertid istand til at

yde et Menneske den egenlige centrale Tilfredsstillelse; til virkelig at nyde Alt dette behøves noget Forangaaende, indre Udfyldende, en levende Magt og Kraft, der stræber mod et Formaal og til Nød kan være sig selv nok. Det var denne, jeg manglede, efter at Gaarden var funden og vunden, og til mine Planer eller Phantasier om dens Ombygning og Udstyrelse blev Alt, hvad jeg saae, meget for stort. Men under den dunkle Uro, som sneg sig paa mig, syntes det mig dog, at jeg bestandig skulde have Mere, og jeg reiste til Neapel for at see Museet, Pompeji o.s.v.

Jeg blev et Par Maaneder i den moralsk hæsle By med dens lærmende, tankeløse, frivole Befolkning, men med Havet og Øerne, med Vesuv og Vinene, med Luften, der kjærtegner Øiet og Aandedrættet, med den sjælelige Vellyst, som de udgravede Mindesmærker om antik Livsglæde skjænke Sindet.

Da jeg kom tilbage til Rom, var det, som om den stille, alvorfulde, hoitidelig triste Stad var et Hjem, der havde ventet paa mig og saae paa mig med et uudforskeligt Blik, som kastede mig ind i mig selv og gjorde mig tungsindig. Der laae Breve fra min Søster og Valdemar; de klagede over Veiret og over Forkjølelse. Der er Tider, Omgivelser, Sindsstemninger, da selv Ord fra dyrebare Personer, Ord, der til en vis Grad vække Ens Deltagelse, dog komme uheldig, fordi man selv er i Vaande og Trang, men til noget Større og Dybere, end de Skrivende have Anelse om. En lille Bogpakke var fulgt med, og den første Bog, jeg tog i Haanden, gav jeg mig til at læse, som kun den læser, der længe har sultet efter saadan Føde. Det var Paludan-Müllers »Kalanus«. Jeg veed ikke, om det er et saa stort, usædvanligt Digtværk, som det fra Først af og helt igjennem forekom mig at være. Jeg læste maaskee, som man sjelden læser: med personlig Interesse, med Betagenhed, med Angst, og da jeg kom til Stedet, hvor Indierne lovsynge Kalanus, fordi han har Mod til frivillig at døe paa Baalet, og beklage sig selv, fordi de ikke have et saadant Mod, blev det mig klart, at det ogsaa var min Sang, at jeg ikke havde fundet Noget i Verden at give mig hen for, at jeg hverken havde Mod eller Offerberedthed, at mit Liv var en langsom Hændelse. Endelig kom jeg til den sidste Linie, hvor Krigeren Melcager, fuld af Livskraft og Mod, men dybt greben ved at have seet Kalanus's frivillige Martyrdød, udraaber: »Hoit leve Kongen og hans Ven Kalanus!« Hvad var der i dette Udtryk? Hvilket særeeget, usædvanligt Trylleri i Soldater-